

Elina Lundbäck
Enheten för funktionshinder och beroende

Rapport

LSS- svårigheter, komplexitet och dilemman.

Inledning

Under 2014 har vi redovisat LSS-insatsernas omfattning för 2013 och 2014. Vi har också redovisat antal beviljade och icke beviljade insatser samt vissa domslut. I den här rapporten har vi valt att beskriva lagstiftningens svårigheter, komplexitet och dilemman.

Den här rapportens innehåll tar sin utgångspunkt i praktiska erfarenheter samt en ny rapport från Akademikerförbundet SSR och Handikappförbundet, *LSS-målsättningen som försvann*.

Intentionen med LSS är mycket god och den enskildes rätt till stöd och hjälp har genom lagstiftningen stärkts. Syftet med den här rapporten är att belysa de svårigheter, komplexitet och dilemman som lagstiftningen innehåller. Vi anser att det är angeläget att Socialnämnden och socialförvaltningen fortsatt håller diskussionen uppe avseende de svårigheter, dilemman och den komplexitet som lagstiftningen kan innebära.

Ny rapport: LSS-målsättningen som försvann

Akademikerförbundet SSR och Handikappförbundet

Rapporten *LSS-målsättningen som försvann* tar bland annat upp följande problemområden.

- LSS tolkas restriktivt av beslutsmyndigheter och domstolar.
- Avsaknad av ett nationellt bedömningsinstrument för prövning av LSS.
- LSS tillämpas av olika myndigheter med olika förutsättningar och myndighetskultur.

Praktiska reflektioner

Risk för ett slutet system

När en klient beviljas personlig assistans finns det möjlighet att själv bestämma vem som ska utföra insatsen. Det står klienten helt fritt att tex. välja sin förälder, partner eller

vuxna barn. I många ärenden där klienten behöver någon som företräder henne/honom, antingen genom en fullmakt, god man eller förvaltare är det någon närstående som innehar den funktionen. Det är alltså vanligt att en nära anhörig är både personlig assistent och den person som ska företräda den enskilde, samtidigt som personen är anhörig till klienten. Konsekvensen är att det blir ett slutet system omkring klienten. Förekommer det missförhållanden kan det vara svårt att få insyn i detta slutna system.

Ett annat dilemma här är att den förvaltare/gode man som är personlig assistent har som uppdrag att bevaka och ombesörja sin huvudmans rättigheter samtidigt som att huvudmannen är den person som står för förvaltarens/gode mannens försörjning.

Frivilliga insatser

Insatser med stöd av LSS bygger på att den enskilde vill ta emot insatserna. I lagstiftningen finns inget lagstöd för tvångsåtgärder. Ibland förekommer det att klienter inte vill ta emot insatser med stöd av LSS. Personerna i fråga har en funktionsnedsättning som gör att han/hon inte klarar sig självständigt, utan behöver hjälp med sin ADL samt övrig hjälp. Utan hjälp kommer klienten hamna i misär. Vi har inget lagligt stöd att utföra insatser som klienten avböjer, men vi ser att klienten behöver insatsen för att bibehålla en värdig tillvaro.

Två lagstiftningar som står mot varandra

En stark faktor som gör det hela svårt många gånger, är just det att LSS är en rättighetslagstiftning. Det vill säga kommunens skyldigheter och klientens rättigheter är mycket starka.

Ibland händer det som en effekt av en funktionsnedsättning att personal känner sig illa behandlad av klienten, tex genom slag eller fula ord. Vi har en lagstiftning där klienten har rätt att få insatserna utförda, men personalen behandlas illa av klienten vilket gör att det blir ett arbetsmiljöproblem. Två lagstiftningar står mot varandra. Arbetsmiljölagen och LSS. Kommunen är ytterst ansvarig för att utföra beviljade insatser, men hur hanterar vi förhållanden som är oacceptabla när det gäller personalens arbetsmiljö?

Två huvudmän för personlig assistans-klienten blir utan insats

RF 12:2 § reglerar förvaltningens självständighet. En förvaltningsmyndighet är skyldig att inom sitt verksamhetsområde fatta sina egna beslut och inte låta annan myndighet bestämma hur de ska avgöra ett ärende. Denna princip kallas självständighetsprincipen.

För personlig assistans är det idag två huvudmän som ansvarar för insatsen. Det är både kommunen och försäkringskassan. De båda huvudmännen ska göra egna oberoende bedömningar. Konsekvensen av systemet som vi har idag, är att en klient kan få avslag på ansökan om personlig assistans från Försäkringskassan, då Försäkringskassan bedömer att klientens behov av hjälp med de grundläggande behoven understiger 20 timmar/vecka. Försäkringskassan bedömer att klienten har behov av insatsen, men behovet understiger 20 timmar/vecka. Ärendet förs då över till kommunen för en ny oberoende prövning. Handläggaren på kommunen gör då en ny prövning, vilket kan resultera i att kommunen kommer fram till att klienten inte tillhör personkretsen, eller att personen inte uppfyller kriterierna personlig assistans. Klienten beviljas inte insatsen från någon av huvudmännen, trots att en huvudman har bedömt att behov föreligger.

Slutord

LSS omfattar stora och mycket omfattande insatser som för många individer är avgörande för att de ska säkerställas goda levnadsvillkor. Lagstiftningen genererar höga kostnader och kräver många gånger stora och mycket omfattande arbetsinsatser för att säkerställa korrekta och rättssäkra bedömningar.

Som avslutning på det här årets uppdrag, att redovisa Socialtjänstens myndighetsutövning avseende LSS, har vi i den här rapporten belyst några av lagstiftningens svårigheter, komplexitet och dilemman. Vi anser att det är angeläget att Socialnämnden och socialförvalkontoret fortsatt håller diskussionen uppe avseende de ovan nämnda frågeställningarna.